

Dr. Lendvai Róbert

LEVELET KAPTAM LÁJF!

Készült
a Köztisztviselők Szakmai Szervezeteinek Szövetsége (KÖZSZÖV),
a Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége (TÖÖSZ) és a
Közigazgatásfejlesztési Társaság (KÖFT)
által meghirdetett
VIII. KÖZIGAZGATÁSI SZAKMAI IFJÚSÁGI NAPOK
pályázati felhívásra

1. BEVEZETÉS.....	2
2. A KÖRJEGYZŐSÉG BEMUTATÁSA.....	3
3. A MOBILPOSTÁS KÉSŐN CSENGET	6
3.1. OEP levél problémája	6
3.2. ADATÁLLOMÁNY A BORITÉKBAN.....	8
4. ELEKTRONIKUS KAPCSOLATTARTÁS	10
4.1. TÁVÍRÓ-TELEX-TELEFAX	10
4.2. E-mail	10
4.3. SPAM.....	16
5. KÖZIGAZGATÁSI LEVELEZŐ RENDSZEREK BEMUTATÁSA	18
5.1. A Ket.	18
5.2. Ügyfélkapu	18
5.3. Hivatali Kapu.....	20
5.4. BEDSZ	22
5.5. EADAT.....	23
5.6. Dokumentumtár.....	25
5.7. ASZA rendszer.....	27
5.8. Választási rendszer (VÜR).....	28
5.9. Hiteles hibrid küldeménytovábbítási rendszer	29
5.10. Egyéb rendszerek.....	29
6. A BEJÖVŐ POSTA KEZELÉSE	32
7. EGYABLAKOS ÜGYINTÉZÉS.....	35
8. A KORSZERŰSÍTÉS LEHETSÉGES IRÁNYA.....	36
9. BEFEJEZÉS	38

1. BEVEZETÉS

Levelet kaptam lájf - szólt az OPUS együttes örökzöld nótája a magyar hallgató fülében, nem kevés félrehallással, félreértéssel. Ugyanez a félreértés megtalálható a közigazgatás elektronikus kommunikációjában, a hatóságok egymásközi és az ügyfelekkel való elektronikus kapcsolattartásban. Félreértés, hiszen az ember azt gondolná, hogy a korszerű technikák alkalmazásával gyorsabban, hatékonyabban, egyszerűbben, olcsóbban kell a dolgoknak megtörténnie. Nem így van.

Magyarországon a 3177 db településből több mint 1700 település 1000 fő alatti. 119 faluban még 100-an sem élnek. A kis lélekszámú lakosságszámhoz, kis létszámú hivatali apparátus tartozik. Ahogy az új helyi önkormányzatokról szóló törvény vitaanyaga is megemlíti: „A magyarországi kistélepülések szerkezetben nyilvánvaló, hogy a kevesebb lakosságú és teljesítő képességű települési önkormányzatok igazgatási kapacitása szerény.”¹ A Polgármesteri Hivatalokban jó, ha 1 jegyző, 1 igazgatási előadó és 1 pénzügyes dolgozik. A Körjegyzőségeknél valamivel több ügyintéző található, de mindkét hivatalban közös az ott dolgozó köztisztviselők leterheltsége. Várható, hogy az önkormányzati rendszer megújításának eredményeképpen csökkenni fog a kötelező önkormányzati és jegyzői államigazgatási feladatok száma. „A körjegyzőségek (közös önkormányzati hivatalok) kialakítására a jövőben jóval nagyobb hangsúlyt kell helyezni, leginkább az optimális igazgatási „üzemméret” megtalálásával.”²

A feladatok kettős jellegéből, államigazgatási és önkormányzati ügyek intézéséből, döntésre való előkészítéséből, végrehajtásából álló tevékenység informatikai támogatottsága szinte minden területen megvalósult, legyen az anyakönyvezés, népeség-nyilvántartás, szabálysértés, választás, adó- és pénzügy, képviselő-testületi jegyzőkönyv felterjesztése. A különféle informatikai rendszerek által generált pozitív és negatív hatások teljes vertikuma csapódik le a községi hivatalok évek óta létszámleépítésekkel, összevonásokkal sújtott apparátusán. Egy jól működő közigazgatásban az olyan egyszerűnek mondható feladat, mint a napi munkavégzés alapját képező küldemények, levelek fogadása nem emészthet fel kis túlzással órákat.

¹ Az új önkormányzati törvény koncepciója - Munkaanyag 7. o.

² Az új önkormányzati törvény koncepciója - Munkaanyag 8. o.

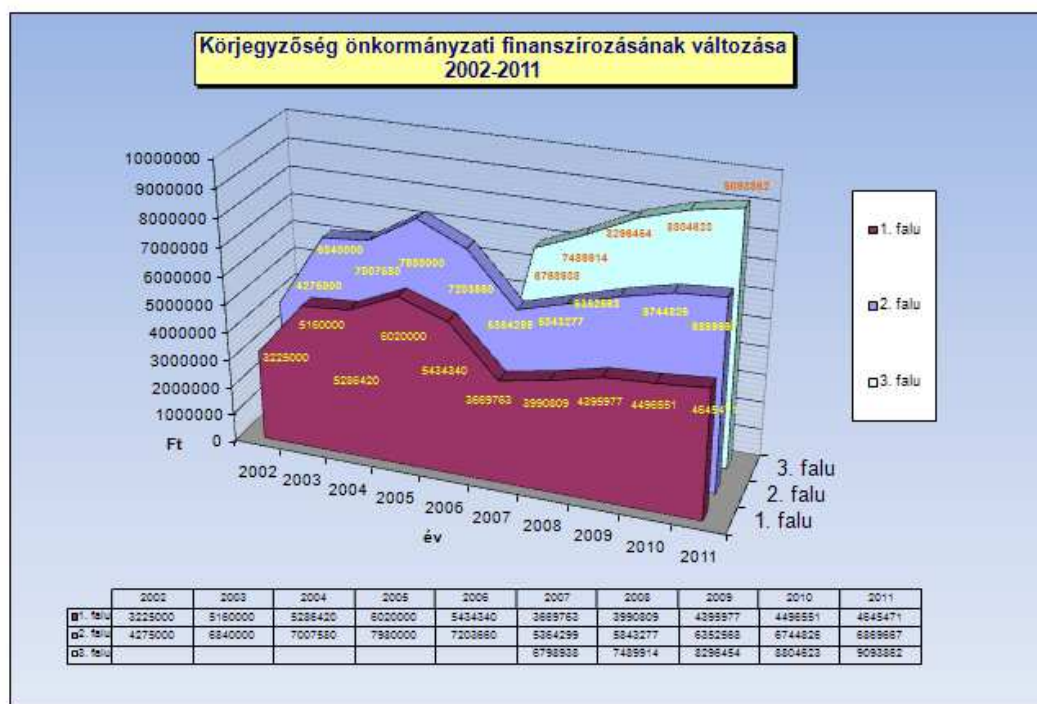
2. A KÖRJEGYZŐSÉG BEMUTATÁSA

A Körjegyzőséget három kistelepülés alkotja, melyek hasonlatosak az ország azon, sajnos egyre nagyobb létszámban leépülő településeivel, ahol az elvándorlás, a születések csökkenése, az elöregedés, a rossz közlekedés miatti elzártság, elszigeteltség jellemző.

A Közös Községi Tanács megszűnése után alakult, a legkisebb, de központi településen székhellyel rendelkező Körjegyzőségből 1994. január 1-től a legnagyobb település (akkoriban: 720 fős lakossággal) kivált, s egy jegyzővel, pénzügyessel, igazgatási előadóval önálló Polgármesteri Hivatalt hozott létre. A visszamaradó, két községből álló Körjegyzőség létszáma 6 fő volt: 1 körjegyző, 1 igazgatási előadó, 1 pénzügyi előadó, 1 pénzügyi és adóügyi előadó, 1 ügykezelő és 1 hivatalsegéd. A folyamatosan lebegtetett kötelező társulási hírek hatására, de mindenképpen anyagi megfontolásokból is, 2007. január 1-től a korábban kiváló község visszacsatlakozott. A csatlakozási szándék még a 2006 októberében tartott önkormányzati választás előtt megszületett a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. tv. előírásai szerint. A döntést az újonnan megalakult képviselő-testület és az új polgármester is támogatta, ugyanakkor a csatlakozás feltétele volt egy igazgatási előadóval és egy pénzügyessel működő kirendeltség fenntartása, alig 2 km-re a székhelytől. Az összevonás azt is eredményezte, hogy a becsatlakozó községben a jegyző felmentésre került, feladatait a körjegyző vette át.

A körjegyzőségek létrehozatalát támogató pályázaton az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztériumtól elnyert vissza nem térítendő támogatással 2008-ban a teljes számítástechnikai eszközállomány megújulhatott, s az anyakönyves gépeket is beszámítva az a furcsa helyzet állt elő, hogy több computer áll rendelkezésre, mint amennyi ügyintéző. A Körjegyzőségek létrehozásának anyagi ösztönzése sikeresnek mondható, ugyanakkor az már nem, hogy az éves költségvetési törvényben szereplő ösztönző hozzájárulás folyamatosan csökken. Esetünkben 2007-ben még 10.440 ezer Ft állami támogatás (4.440 E Ft alaptámogatás és 6000 E Ft kiegészítő támogatás) járt, ami az éves költségvetés (26.273 E Ft) 40 %-a. 2008-ban változatlan volt az állami támogatás, de aránya az éves költségvetés (28.764 E Ft) 36 %-ára csökkent. 2009-ben a fenntartókat sokszerűen érte, hogy jelentősen, 2,7 millió Ft-tal lett kevesebb a Körjegyzőség

dotációja (7.740 E Ft), ami az éves költségvetés (29.685 E Ft) 26 %-a. 2010-2011-ben már csak évi 6.606 E Ft jutott településeinknek, így a központi költségvetés szerepvállalása 2010-ben 22 %-os (30.010 E Ft éves költségvetés), 2011-ben 23 %-os szinten stagnált (28.215 E Ft-os éves költségvetésnél).

1. GRAFIKON

(ADATOK FT-BAN)

Az állami támogatás szűkülése az önkormányzati hozzájárulás növekedését, következésképp parázs vitákat eredményez minden év februárjában a fenntartó önkormányzatok képviselő-testületei kontra Körjegyzőség viszonyában. Teljesen jogos észrevételként hangzik el: ha a Körjegyzőség 30 %-ban lát el önkormányzati feladatot és 70 %-ban államit, akkor a finanszírozásnak is ezt kellene tükrözni, nem pedig a mostani 23 %-os állami mértéket. A szűkülő források esetén megtakarítani érdemben csak a személyi kiadásokon lehet, így idei döntés alapján a Körjegyzőség létszáma - a feladatok változatlansága mellett - 1 ügykezelővel csökkent. A létszámcsökkentés az eddiginél is racionálisabb munkaszervezést igényel, a szervezet „fölösleges” feladatait nullára kell szorítani. Ezen fölösleges feladatok egy része orvosolható belső munkaszervezéssel - központosított iktatással, kirendeltségen történő iktatás megszüntetésével -, de vannak olyan külső tényezők, melyek tekintetében a Polgármesteri Hivatalok, Körjegyzőségek tehetetlenek, elszenvedő alanyok. Ilyen terület a közigazgatási levelezés és az elektronikus kapcsolattartás.

2011. áprilisában a Körjegyzőség központi e-mail címeit tartalmazó számítógépre 973 elektronikus üzenet érkezett. Ebben a hónapban postán, illetőleg elektronikus úton érkezett iratokból főszámra 102 db, alszámmra 115 db került iktatásra. Az elektronikusan elküldött levelek száma 154 db volt. A beérkezett levelek nagy része kéretlen reklámlevél volt. Jelentős mennyiség az ügyintézőknek továbbított levél és a hivatalon belüli forgalom. A Körjegyzőség 2010. évi ügyiratforgalmi statisztikáját az alábbi táblázat mutatja be:

I.
AZ IKTATOTT ÜGYIRATOK SZÁMA 2010. ÉVBEN

Ágazat	Sorszámra	Gyűjtőív sorszáma	Alszámmra
	iktatott iratok száma		
A Pénzügyek	636	0	928
Ebből: 1. Adóigazgatási ügyek	615	0	895
2. Egyéb pénzügyek	21	0	33
B Egészségügyi igazgatás	30	0	30
C Szociális igazgatás	172	0	282
E Környezetvédelem, építési ügyek, településrendezés, területrendezés, kommunális igazgatás	74	0	81
Ebből: 1. Környezet- és természetvédelem	14	0	5
2. Építési ügyek, településrendezés, területrendezés	25	0	34
3. Kommunális ügyek	35	0	42
F Közlekedés és hírközlési igazgatás	20	0	32
G Vízügyi igazgatás	13	0	23
H Önkormányzati, igazságügyi és rendészeti igazgatás	240	0	491
Ebből: 1. Anyakönyvi és állampolgársági ügyek	21	0	70
2. Okmányirodák feladat körébe utalt ügyek, a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartása	41	0	85
3. Választásokkal kapcsolatos ügyek	72	0	134
4. Rendőrségi ügyek	2	0	0
5. Tűzoltósággal kapcsolatos ügyek	4	0	2
6. Menekélyügyi ügyek	0	0	0
7. Igazságügyi igazgatás	0	0	0
8. Egyéb igazgatási ügyek	100	0	200
I Lakásügyek	8	0	0
J Gyermekvédelmi és gyámügyi igazgatás	45	0	102
K Ipari igazgatás	3	0	2
L Kereskedelmi igazgatás, turisztika	18	0	13
M Földművelésügyi, állat- és növényegészségügyi igazgatás	35	0	10
N Munkaügyi igazgatás, munkavédelem	8	0	10
U Önkormányzati és általános igazgatási ügyek	494	0	1009
Ebből: 1. Képviselő-testület iratai	4	0	4
2. Kisebbségi önkormányzat iratai	11	0	6
3. Az önkormányzati hivatalnak, a polgármesteri hivatalnak, az önkormányzat gazdálkodó szervezeteinek, közalapítványának és intézményeinek ügyei	479	0	999
P Közköztartási és művelődésügyi igazgatás	27	0	31
R Sportügyek	6	0	2
X Honvédelmi, polgári védelmi, katasztrófavédelmi igazgatás, fegyveres biztonsági őrség	15	0	9
Ebből: 1. Honvédelmi igazgatás	3	0	5
2. Polgári védelmi, katasztrófavédelmi igazgatás	12	0	4
3. Fegyveres biztonsági őrség	0	0	0
Mindösszesen:	1844	0	3055

3. A MOBILPOSTÁS KÉSŐN CSENGET

Elmúltak már azok az idők, amikor reggel 8 órakor a polgármester és a jegyző a beérkezett postát felbontva megbeszélte, áttekintette az aznapi feladatokat, s amit lehetett, rögtön elintézte. A postahálózat „korszerűsítésével” megszűntek a 600 lakos alatti kistelepülések postái. A levelek kézbesítése és felvétele a mobilpostás dolga lett, akinek „illetékessége” több településre is kihat. A körjegyzőség székhely községére így csak fél 11 óra után érkeznek meg a hivatalos küldemények, s a mobilpostán 13 óráig lehet levelet feladni. Ha ezt tekintjük postafordultának, akkor 2,5 óra alatt kellene ügyeket intézni? Azon településeken, ahol a körjegyző vagy az általa megbízott köztisztviselő csak hetente egy napon tart ügyfélfogadást, még rosszabb a helyzet, hiszen az erre a településre érkező levelek - megfelelő szervezettség hiányában - csak több napos késedelemmel jutnak el az ügyintézőkhöz. A jegyző vagy saját gépjárművével, vagy a hivatalsegédeken, vagy ahol van ilyen, a falugondnoki szolgáltatón keresztül áramoltatja a bejövő és kimenő postaforgalmat a települései között. Belátható, hogy egy soktelepüléses hivatal esetén csak a papíralapú küldemények kezeléséhez is komoly erőfeszítés kell és akkor még nem beszéltünk az elektronikus levelekről, melyek több fronton tartják folyamatos „nyomás” alatt a hivatali apparátust. A hagyományos fax és e-mail mellett, többek között hivatali kapun, anyakönyves rendszeren (ASZA), államkincstári kapcsolaton (eAdat), Dokumentumtáron, s választási időszakban választási ügyviteli rendszeren (VÜR) is zajlik a kommunikáció. De még mielőtt az elektronikus rendszerekre áttérnénk, nézzünk meg két konkrét, jelenleg postai kapcsolattartással megvalósuló példát!

3.1. OEP LEVÉL PROBLÉMÁJA

A 43/1999. (III. 3.) Korm. rendelet alapján az Országos Egészségbiztosítási Pénztár Területi Hivatalától valamennyi település jegyzője postai úton levelet kapott, melyben a háziorvosi és a fogorvosi körzetekhez tartozó különféle korösszetétel szerinti (0-14 év, 14+, illetőleg 0-18 év, 19-60 év és 60+) előző év december 31-i állapotnak megfelelő adatokat kérnek. Az adatgyűjtés úgy néz ki, hogy az ügyintéző elindítja a népesség-nyilvántartó programot - Vizuál Regisztrert - és kézi

beállításokkal községenként leszedi a kívánt korösszetételben az adatokat, majd megválaszolja az OEP levelét és postai úton kézbesíti azt. Kisebb jogszabályi korrekcióval kiváltható lenne e fölösleges munka. Az adatok, ha megyei szinten kéri, a Kormányhivataloktól, vagy ha országosan, a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatalától (KEK KH) akár elektronikus úton is beszerezhetők lennének, kiváltva valamennyi jegyző munkáját.

A népesség-nyilvántartó programra kitérve megjegyzendő, hogy a szoftver használatát 2011-ig valamennyi jegyző ingyen kapta. Az ez előtti 10 évben a KEK KH az önkormányzatok számára éves felhasználói jogot vásárolt. Ez a szerződés 2010. december 31-én megszűnt, így csak közvetlen szerződéssel van lehetőség a rendszer jogszerű használatára, aminek díját az állam helyett a fenntartó önkormányzatok kénytelenek kifizetni... Jogosan vetődik fel a kérdés, hogy az anyakönyvi rendszerrel nem lehetne-e kiváltani a népesség-nyilvántartást, nem párhuzamos-e ez a tevékenység? A szakértői vagy üzleti válasz a nem, ugyanis a „két rendszer egyrészről teljesen más célokra készült, másrészről fémesen le van választva az önkormányzat rendszeréről, ezért sem most, sem a közeljövőben a Vizuál Regisztert kiváltani nem képes.”³

Az adatokat az érvényes jogszabályok értelmében a KEK KH változatlanul biztosítja, mégpedig úgy, hogy a megyei Kormányhivatal a változásokat tartalmazó ún. decért-állományt hagyományos e-mailben küldi meg a jegyzőknek, akik azt a népesség-nyilvántartó programot tartalmazó számítógépre mentik, majd a programba felhasználói névvel és jelszóval belépve a karbantartás funkció menüpont alkalmazásával bedolgozzák. Ez a technológia lehet, hogy elfogadott volt 10 éve, de azóta változott a világ! Ma már a legegyszerűbb program is képes, internet segítségével, egy központi szerverre csatlakozni és napi szinten a legfrissebb adatokat szolgáltatni. Ezzel szemben mi még mindig ott tartunk, hogy manuális módszerekkel működtetünk informatikai rendszereket...

³ <http://www.ekozig.hu/>

3.2. ADATÁLLOMÁNY A BORITÉKBAN

Az elektronikus kapcsolattartás leghumorosabb formája, amikor postai borítékban kapunk mágneslemezen tárolt adatokat.

A gépjárműadó, mint átengedett központi adó kivetéséhez szükséges adatállományt és a változásokat az okmányirodák biztosítják a jegyzők, mint elsőfokú adóhatóság részére. Más kérdés és a hatáskörök felülvizsgálata során megérne egy misét, hogy mit keres ezen adónem a helyi jegyzőknél? Csak nem a szubszidiaritás elvét? Amíg a képviselő-testület állapította meg a súlyadó mértékét, addig valamelyest érthető volt, hogy az önkormányzat jegyzője szedje be azt, de mióta teljesítményadatok alapján történik az adóztatás, s a kivetést megalapozó adatokat az Okmányiroda kezeli, hatékonyabbnak látnám a Nemzeti Adó- és Vámhivatal általi beszedést és a befolyt összeg átadását az önkormányzatok részére. Volt is erre elképzelés, de az adatok rendezetlenségére hivatkozással (!) - a forgalmi engedély nem minden esetben tartalmazta a gépjármű teljesítményét - lekerült ez a napirendről. Ezzel szemben a helyi iparüzési adó tekintetében 2010. január 1-től megvalósult az APEH általi beszedés, de ez - törvénymódosítás okán - még fél évet sem működött, jó tili-toli példaként a fölösleges munkavégzésre, amit e sorok írója már megtapasztalt kezdő köztisztviselő korában a vállalkozói igazolványok kamarának történő átadása során. (Nem e dolgozat tárgya, de égető szükség lenne a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvényben egykoron tervezett közigazgatási végrehajtó szolgálatra. Az nem járja, hogy a rendőrség, mint erőszakszervezet által kiszabott közigazgatási bírságokat meg nem fizetés esetén az eszköztelen jegyző hajtsa végre.)

Visszatérve az adatállomány első fokú adóhatóságnak való megküldésére, ez postai borítékba csomagolt községenkénti floppylemezen történik. A helyzetet súlyosbítja, hogy a lemezeket az okmányiroda dolgozója „gépről leszedve” állítja elő településenként manuálisan. A megkapott floppykat pedig az önkormányzati ügyintéző szintén manuálisan, DOS-os parancssorok alkalmazásával „dolgozza be” az ÖNKADÓ rendszerbe, abba a rendszerbe, amely már egy évtizeddel ezelőtt is totálisan alkalmatlan volt a betölteni kívánt feladatra. A közigazgatás végtermékét képező határozat előállításra külön művészet a „műlt századi” program segítségével. Az okmányirodai dolgozók joggal várják el, hogy ne nekik kelljen „lebányászni” a

települési adatokat, s ezt a tevékenységet az önkormányzatoknál végezzék. Miért ne lehetne megkímélni az összes ügyintézőt ettől a feladattól automatikus frissítéssel?

A programfrissítés terén egyébként egy harmadik szervezet, a Magyar Államkincstár is végez kiváltható feladatokat. Pozitívumként említhető, hogy a program legújabb verzióját nem floppyn, hanem az ún. eAdat rendszeren továbbítják.

4. ELEKTRONIKUS KAPCSOLATTARTÁS

4.1. TÁVÍRÓ-TELEX-TELEFAX

„A postai levéltovábbítás jelentősége a hiteles információtovábbításban van. Ennek fő hátránya, hogy az üzenet papírhordozóját fizikailag el kell juttatni a címzetthez. Ez meglehetősen időigényes és költséges.”⁴ Nagy igény mutatkozott tehát olyan technikai eszközre, amely ezt az időigényességet lerövidíti. Samuel Morse 1837-ben üzembe állította első távíróját, majd tíz évvel később Magyarországon is üzembe állt az első ilyen összeköttetés. F. E. Belin 1907-es felfedezéséhez köthető a „telematika”, az a kép és írott szöveg távközlési eszközzel történő átvitele. 1938-ban létrejön az európai telex hálózat, négy évvel később Magyarországon is megnyílik a telexszolgálat.

Megdöbbentő, de tény, hogy az internetet korábban feltalálták (1969), mint a telefaxot (1971). Magyarországon 1986-tól indult csak meg a telefax szolgáltatás, s az internet bárki számára 1997-től érhető el. A körjegyzőséghez tartozó településeken - a lakosság tevékeny szerepvállalásával - 1995-re valósult meg a vezetékes telefonhálózat. A hivatal telefax készülékkel és interneteléréssel 2000 óta rendelkezik.

Az elektronikus levél nagyon gyorsan kiszorította a telefaxot, bár számtalan esetben pont a közigazgatás ragaszkodik az elektronikusan elküldött adatok telefax útján történő megerősítéséhez, mivel a faxon lévő aláírás és bélyegző konkrét beazonosíthatóságot biztosít. Más esetekben meg a faxon történő ügyintézés kifejezetten tiltott, pl. választási eljárásban igazolás kérése.

4.2. E-MAIL

„Az Internet (Internetworking System) számítógépes hálózatok világhálózata (ún. metahálózat), amely behálózza az egész Földet, összekapcsolva kormányzati, katonai, kereskedelmi, üzleti, oktatási, kutatási és egyéb (pl. nonprofit)

⁴ Távközléskultúra - Kommunikáció és telekommunikáció. Szerk.: Buzás Ottó, PressCon Kiadó Kft., 2001., 37. o.

intézményeket, valamint az egyéni felhasználókat.”⁵ Az e-mail (elektronikus levél) számítógépes hálózatokon keresztül továbbított levél, üzenet. Az első internet-összeköttetést 1969-ben a University of California és a Stanford Research Institute (Northern California) között létesítették. Az e-mail előbb keletkezett, mint az internet maga. Valójában a már létező e-mail-rendszerek adták az internet megteremtéséhez szükséges eszközöket. Az e-mail története 1965-ben kezdődött, amikor egy időosztásos nagyszámítógép (mainframe) több felhasználója közötti kommunikációt biztosította. Az e-mail az angol electronic mail kifejezésből származik, ami „elektronikus posta”-ként vagy „villanyposta”-ként is fordítható. Az elnevezés utal az írás és továbbítás módjára, amely teljes egészében elektronikus úton megy végbe. A mai e-mail-rendszerek szinte kivétel nélkül az internetet használják közvetítőnek, és ezáltal az e-mail az internet használatának egyik legkedveltebb formája lett.⁶

Az e-mail címek használata a közigazgatásban is gyorsan elterjedt, hiszen ahol lett internet, ott lett e-mail is. Az elektronikus kapcsolattartás igénye részben a Közigazgatási Hivatal, Államkincstár felőli „nyomás” hatására, részben a napi munkához szükséges információk beszerzése, pályázatok elérése miatt ott is megvalósult, ahol kezdetben még némi ellenállást kellett leküzdeni. Olcsó, gyors, egyszerre több címzett részére is eljuttatható, sőt dokumentumokat, képet is lehet hozzá csatolni. Sok helyen az internetszolgáltatás kiépülésére kellett várni, s ma már újabb problémaként jelentkezik az elégtelen sávszélesség.

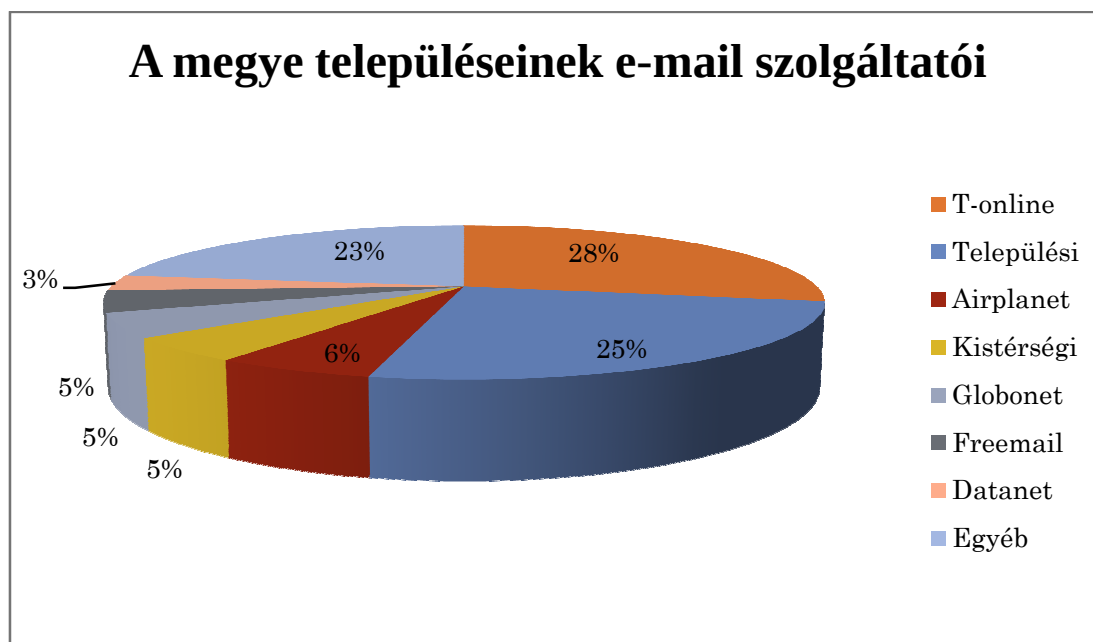
Az e-mail címek kapcsán felmerülő gond, hogy az e-mailt szolgáltató telekommunikációs gazdasági társaságok a piacon jönnek-mennek-átalakulnak. Hivatalunk annak idején axelero.hu végződésű e-mail címmel rendelkezett, majd a szolgáltató által egyoldalúan, kötelezően elrendelt változtatás hatására t-online.hu végződésre cserélődött, végül olcsóbb szolgáltatóra váltással globonet.hu végződésű lett. A korábbi e-mail szolgáltatót viszont felvásárolta az Invitel, de szerencsére az invitel.hu végződés bevezetésére ezidáig nem került sor.

Levelezőszerver szerinti bontásban megvizsgálva a megye önkormányzati hivatalainak e-mail címét az alábbi arányokat fedezhetjük fel:

⁵ Információs Társadalmi Tanácsadói alapismeretek, Szerk.: dr. Nagy Janka Teodóra, NT Nonprofit Közhasznú Kft., 2009., 32. o.

⁶ <http://hu.wikipedia.org/wiki/E-mail>

Az elemzés a megyei kormányhivatal által a 2011. évi szociális nyári gyermekétkeztetéssel kapcsolatos elektronikus levelének címzett listája alapján készült, amely tartalmazza a megye valamennyi településének e-mail címét.

1. ÁBRA

Az önkormányzatok legnagyobb része (28 %-a) a legnagyobb hazai távközlési szolgáltató ügyfele. A települések ¼-e a saját honlaphoz kapcsolódóan, saját településnév formájú e-mail címet használ. Közel azonos arányt (5 %) képviselnek egy kisebb helyi szolgáltató ügyfelei, a kistérségi összefogással megvalósuló rendszer használói, az ingyenes rendszer levelezői és két nagyobbnak mondható távközlési cég kliensei. Az egyéb gyűjtőnév alatt szolgáltatók közül az ismertebbek: gmail, euroweb, citromail, vipmail, koznet. A változatosság szembeötlő. Saját példánk alapján feltételezhető, hogy egy-egy település nem csak egy e-maillal rendelkezik. A szolgáltató által biztosított ingyenes keretet - esetünkben 10 e-mailt - kihasználva minden ügyintézőnek saját hivatali e-mailt létesítettünk, s a települések honlapjához kötődően külön a polgármesternek, külön a jegyzőnek név@településnév.hu felépítésű cím készült. S ezzel el is érkeztünk a szervezetváltozás, személyváltozás problémaköréhez.

A közelmúltban végbement szervezeti változásokról mintha a hivatali e-mailek nem is szereztek volna tudomást. A kormányhivatalok alá rendezett dekoncentrált

szervezetek máig régi e-mailekkel rendelkeznek, sőt a kormányhivatal is a regionális közigazgatási hivatal rövidítését tartalmazó elektronikus levélcímmel rendelkezik.

Nem akarom sarkítani a dolgot, de a jegyzők nagy része - ha csak az e-mailt nézem - fantomcégekkel levelezik.

Az önkormányzati választást követően nagyon sok önkormányzat kényszerül a polgármester, alpolgármester saját nevére szóló hivatali e-mailcím lecserélésére. Ha viszont egy település polgármester@településnév vagy jegyző@településnév formátumú e-mailt választ, felmerülhet, hogy az új tisztségviselő elolvassa a régi leveleit. Adatvédelmi kérdéseket vet fel az ügyintézők e-mailjeinek munkáltató általi ellenőrzése, vagy a távollevő ügyintéző gépére érkező levelek kezelése. Az adatvédelmi biztos 2006-os általános állásfoglalása munkavállalókat említ, de ez ugyanúgy vonatkozhat köztisztviselőkre is:

„A munkajogi jogviszonyból származó jogosultságokból fakadóan a munkáltató a munkavállalónak a munkavégzés céljából rendelkezésére bocsátott munkaeszközök használatát jogosult ellenőrizni.(...) A munkavállaló által használt e-mail postafiók ellenőrzésének előfeltétele az, hogy az ellenőrzés pontos részleteiről, az ellenőrzést megelőzően megfelelő formában és módon tájékoztatást kell adni a munkavállalók számára. A tájékoztatásnak ki kell terjednie arra, hogy az adatkezelés milyen célból történik, ki az adatkezelő, mennyi ideig kezelik a felvett adatokat, illetőleg az adatkezeléssel kapcsolatban milyen jogai vannak az érintett személyeknek. Az adatkezelés céljának meg kell felelnie a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (továbbiakban: Avtv.) 5. §-ában ismertetett célhoz kötöttség elvének. (...) A munkáltató ellenőrzési jogosultsága szempontjából különbséget kell tenni a munkahelyen belül történő (vagyis a munkavállalók egymás közti) e-mail forgalom, illetőleg a munkahelyen kívülre irányuló (a munkavállalók és más, nem munkavállaló személyek közötti) e-mail forgalom ellenőrzése között. Míg ugyanis a munkavállalók az ellenőrzésről szóló előzetes tájékoztatás után annak tudatában írják meg az e-mail leveleket, hogy annak az előre megadott adatait a munkáltató ellenőrizheti, az a munkahelyen kívüli személy azonban - akivel a munkavállaló elektronikus levelezést folytat - nem feltétlenül van tisztában azzal, hogy elektronikus levelének adatait egy harmadik személy jogosult ellenőrizni, megismerni. Személyes adatot az Avtv. 3. § (1)

bekezdése szerint csak törvény felhatalmazása alapján, illetőleg az érintett felhatalmazása alapján lehet kezelni. Elektronikus levelezés esetében érintett személynek kell tekinteni a levelet fogadó és az azt küldő személyt is. Az e-mail adatainak kezeléséhez tehát mind a fogadó, mind pedig a küldő személy hozzájáruló nyilatkozatát be kell szerezni. Az elektronikus postafiók tartalmának ellenőrzése esetében (...) a munkáltató általi közvetlen betekintés még akkor is korlátozva van, ha az e-mail postafiókot kizárólag munkavégzés céljából bocsátották a munkavállaló rendelkezésére. Az ellenőrzést ekkor annak a nem munkavállaló harmadik személynek a személyes adatok védelméhez való joga - továbbá más személyiségi joga, így elsősorban a magántitokhoz és a levéltitokhoz való joga - korlátozza, aki az e-mailt a munkavállalónak küldte, vagy tőle azt kapta. Szükségesnek tartom hangsúlyozni továbbá azt, hogy a jelenlegi bírói joggyakorlat az elektronikus úton továbbított magánlevelet azonos védelemben részesíti, mint a hagyományos, postai úton továbbított levelet. A munkáltatónak joga van ahhoz - függetlenül attól, hogy milyen jogosultságú használatra adta át az e-mail postaládát a munkavállalónak - hogy a munkavállalójától azt kérje, hogy a beérkező, illetőleg a kimenő hivatalos tárgyú elektronikus leveleket számára nyomtatott formában adja át. A kizárólag munkavégzés céljából átadott e-mail postafiók ellenőrzése kapcsán a munkáltatónak joga van arra, hogy a postaládában lévő e-mailek fejlécének megtekintése után - ahol szerepel a küldő és a fogadó személye, e-mail címe, a levél megnevezése, a küldés időpontja, a levél mérete - egy konkrét levél kiadását kérje a munkavállalótól. A munkavállaló a levél átadását csak a harmadik személy jogát sértő levéltitokra történő hivatkozással tagadhatja meg, abban az esetben pedig, ha az e-mail postafiókot kizárólag hivatalos használatra adták át számára és a kért levelet a munkavállaló írta, vele szemben munkajogi szankciókat alkalmazhat a vezető, illetőleg a munkáltató. Abban az esetben, ha a munkavállaló tartósan nem tartózkodik a munkahelyen, és az e-mail postafiók ellenőrzése indokolt, az érintett munkavállaló által kijelölt másik munkavállaló - ha ilyen személy nincs, vagy nem tartózkodik a munkahelyen, akkor a rendszer üzemeltetéséért felelős informatikus - betekinthes az e-mail postafiókba, amelyik levélről pedig egyértelműen megállapítható, hogy hivatalos tárgyú, átadható a munkáltatónak. Az érintett információs önrendelkezési jogának maradéktalan érvényesülése érdekében arról, hogy távollétében más személy az e-mail postafiók tartalmát megismerte az érintettet tájékoztatni kell. Az ismertetett gyakorlat mellett, további megoldást jelenthet az az

eljárás, mely szerint, ha a munkavállaló tartósan nem tartózkodik a munkahelyen az e-mail címére érkező levelek feladója egy automatikus válaszlevelet kap, mely a munkavállaló távollétének ténye mellett tájékoztatja arról, hogy hivatalos tárgyú levelet mely más címre küldheti el. A munkáltató a munkavállaló rendelkezésére bocsátott e-mail postafiók használatát korlátozhatja abban a tekintetben, hogy arra csak az előre megadott címekről fogadható, illetőleg küldhető elektronikus levél, korlátozható továbbá a küldött és a fogadott levél – vagy az ahhoz csatolható melléklet – terjedelme alapján is. Az adatbiztonság vagy az informatikai rendszer védelme okán - például abból a célból, hogy a védett rendszerbe ne kerülhessen be vírus - az informatikai hálózatot üzemeltető, fenntartó rendszergazda, informatikus a levél tartalmába jogosult betekinteni. Ugyanakkor az így megismert adatokat harmadik személy számára - így a munkáltató részére - már nem jogosult továbbítani.”⁷

A e-mailek kapcsán is érvényes, hogy az akkor ér valamit, ha az el is jut a címzetthez. A felgyorsult kommunikációban nem lehet hátradőlni és türelmesen várni arra, hogy a feladott levélre egy-két héten, hónapon belül megérkező választ a postás átadja. Gyakran percekben belül várható reakció az elküldött anyagra, s ez folyamatos netenfüggést követel, viszont nem lehet mindig gépközelben lenni. Ügyfélfogadások, értekezletek, megbeszélések, helyszíni szemlék, tárgyalások stb. miatt óhatatlanul kiesik néhány óra, de akár egy teljes nap is, míg az ügyintéző ismét gépközelbe kerül. Előfordult, hogy egyik reggel a felettes hatóság telefonon kért tájékoztatást a kötelezően elrendelt sürgős adatszolgáltatás elmaradásáról. Kiderült, hogy az adatkérő e-mailt nem sokkal a munkaidő vége előtt küldték el, másnap reggeli választ várva... A kért adatokat természetesen be lehetett volna szerezni valamennyi megyében lévő hivatal végigtelefonálgatásával, hatalmas idővel és költséggel. Nyilván ennél egyszerűbb, olcsóbb 200 helyre egy kattintással körlevelet küldeni, de az azonnali válaszadás megkövetelése aggályos.

Sajnálatos és tanulságos, hogy a 2006. augusztus 20-i tűzijáték közben bekövetkezett, négy halálos áldozatot követelő katasztrófa azért is következhetett be, mert a meteorológiai intézet figyelmeztetésének nem lett fogantja. A

⁷ <http://abiweb.obh.hu/abi/index.php?menu=munkaugy&dok=11871>

meteorológusok ugyanis bár nem igazán konkrétan, de küldtek egy figyelmeztető e-mailt a katasztrófavédelemnek, ám azt csak órákkal a vihar után olvasták el⁸...

Katasztrófa esetén különösen problémás lehet a kommunikáció. A közelmúltban a nagy havazás miatt jónéhány villanyoszlop kidőlt az egyik településen és önkormányzati intézményekben is keletkezett kár. A falu több napig volt áram nélkül. A vis maior igény néhány napos, jogvesztő határidőhöz kötött beadása csak elektronikusan, az ún. ebr rendszer használatával lehetséges. Amikor a külvilágtól elzárt település képviselői a még működő mobiltelefonok egyikéről tájékoztatták a Minisztérium illetékesét a súlyos helyzetről, s arról, hogy áram és internet hiányában az igényt nem tudják beadni, akkor azt a meglepő választ kapták, hogy küldjék be faxon...

4.3. SPAM

A hivatali e-mailek különféle adatbázisokba bekerülve szinte kiirthatatlanok. Még ma is számtalan helyen - minden akaratunk ellenére - lehet találkozni a hivatal régi címével. Ahogy a mobilszámok esetén, az e-mailek esetében is lehetővé kellene tenni a hordozhatóságot.

Az e-mail címek - esetünkben három évenkénti - változása jelentős, pozitív hatással is bír. Ez pedig az e-mail használatot ellehetetlenítő spam áradat - időleges - elkerülése.

A spam a fogadó által nem kért, elektronikusan, e-mailen keresztül tömegesen küldött hirdetés, felhívás. Az így kapott információk a fogadók túlnyomó része szempontjából érdektelenek, így fölösleges sávszélességet, tárhelyet, szellemi ráfordítást igényelnek a fogadótól. Mivel a spameket a feladók milliós nagyságrendben képesek rövid idő alatt kiküldeni, ez jelentős terhelést jelent az internet használói számára. A spamek egy része tudatosan megtévesztő, a fogadó kihasználására törekszik (olcsó, nagy nyereséget ígérő befektetésre csalogató, "piramisjátékra" csalogató, banki azonosítókat, személyes adatokat különféle indokokkal megkérő levelekkel).⁹

⁸ <http://index.hu/bulvar/emailfelel/>

⁹ <http://hu.wikipedia.org/wiki/Spam>

A spamekkel az adatvédelmi biztosnak is meggyűlt a baja:

„2006 folyamán az Országgyűlési Biztosok Hivatala a levélszerverre érkező elektronikus küldemények szűrését ellátó rendszert telepített. Összesen több mint 50000 kéretlen üzleti, illetve egyéb célú levél érkezett elektronikus postafiókunkba, melyeknek egy jelentős részét sajnos nem képes biztonságosan kiszűrni az alkalmazott rendszer, így továbbra is nagyon sok spam érkezik hozzánk.”¹⁰

Azóta a helyzet csak rosszabbodott. Magyarország negyedik helyen áll a spamküldési világranglistán. A Magyarországról küldött e-mailek 85,5 %-a levélszemét. A világon minden 290. e-mail vírussal fertőzött. Az elmúlt években pedig feltűnően elszaporodtak a PDF formátumba rejtett kártékony programok.¹¹

¹⁰ <http://abiweb.obh.hu/abi/index.php?menu=beszamolok/2006/bev&dok=beszamolok/2006/b2006>

¹¹ index.hu, 2011. március 10.

5. KÖZIGAZGATÁSI LEVELEZŐ RENDSZEREK BEMUTATÁSA

5.1. A KET.

Az elektronikus ügyintézés jogszabályi alapjait Magyarországon a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) tette le. Az önkormányzati ügyek elektronikus úton történő intézését nagyban kiüresítette, hogy az önkormányzatok a Ket. végrehajtására alkotott helyi rendelettel kizárták ennek lehetőségét. Az Országgyűlés 2009. június 15-i ülésnapján elfogadta a hivatalos iratok elektronikus kézbesítéséről és az elektronikus térítvevényről szóló 2009. évi LII. törvényt és az elektronikus közszolgáltatásról szóló 2009. évi LX. törvényt, így a Ket. elektronikus ügyintézéssel kapcsolatos szabályai hatályukat veszítették.

A Ket. alkalmazásában viszont megmaradt az elektronikus levél, ami nem más, mint a központi elektronikus szolgáltató rendszeren kívüli számítógépes hálózaton keresztül, egyedi levelezési címek között levelezőprogram segítségével küldhető és fogadható adategyüttes.

5.2. ÜGYFÉLKAPO

Az Ügyfélkapu a magyar kormányzat elektronikus ügyfélbeléptető és azonosító rendszere. Biztosítja, hogy felhasználói a személyazonosság igazolása mellett, egyszeri belépéssel, biztonságosan kapcsolatba léphessenek az elektronikus közigazgatási ügyintézést és szolgáltatást nyújtó szervekkel.

Az Ügyfélkapu a www.magyarorszag.hu Kormányzati Portálon az ugyfelkapu.magyarorszag.hu oldalon érhető el.

Ügyfélkapu létesítését bármely természetes személy kezdeményezheti. A regisztrációhoz személyazonosításra alkalmas hatósági igazolvány (személyazonosító igazolvány, útlevelel, 2001. január 1. után kiállított kártya formátumú vezetői engedély) szükséges. Ezen kívül meg kell adni a szabadon választott egyedi felhasználói nevet és egy elektronikus levélcímet (e-mail cím) is.

Az ügyfél erre a címre kapja meg az első belépéshez szükséges egyszer használatos kódját.

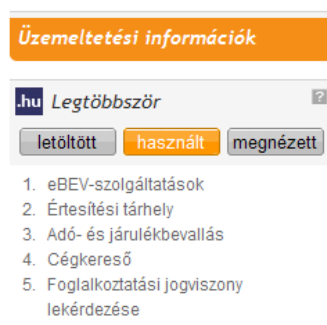
Az Ügyfélkapun belépve Személyes ügyfélkapu felületére jut a felhasználó. Ide érkeznek a hivataloktól kapott dokumentumok, értesítések és itt adhatók fel az ügyfél dokumentumai.

Az ügyfélkapus azonosító létrehozása még nem jelenti a portálon elérhető szolgáltatás igénybevételét is, az csupán a "kapu" ezekhez. A közigazgatás internetes szolgáltatói szolgáltatásaikkal az "Ügyfélkapu mögött" várják - az azon keresztül belépő - internetes ügyfeleiket.¹²

2. ÁBRA

Az Ügyfélkapu legnépszerűbb szolgáltatásait jelző üzemeltetési információk szerint Magyarországon is az elektronikus adóbevallás az egyik legnagyobb e-kormányzati sikertörténet.¹³

3. ÁBRA

¹² <https://segitseg.magyarorszag.hu/segitseg/ugyfelkapu>

¹³ Computerworld XLII. évfolyam 14. szám 22. o.

5.3. HIVATALI KAPU

A hivatali kapu (HKP) a Központi Elektronikus Szolgáltató Rendszer (Központi Rendszer, KR) része. A HKP-n keresztül az igénybevevő szervezetek hitelesen tudnak fogadni elektronikus üzeneteket, illetve a hivatalok elektronikus üzenetei a hitelesen azonosított ügyfelekhez (állampolgár vagy hivatal) eljuttathatók.

Hivatali kaput azon szervezetek használhatnak, akik csatlakoznak a központi rendszerhez. A csatlakozás a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium és a csatlakozandó hivatal között megkötött megállapodás alapján történik.

A csatlakozás során a hivatalok „regisztrálják” ügyintézőiket. A HKP-hoz hozzáférési joggal rendelkező ügyintézők azonosítása ügyfélkapu-regisztrációval történik, ezért a hivatali kapu használatának alapvető feltétele az ügyintézők számára az ügyfélkapu-regisztráció.¹⁴ Mivel a második ügyfélkapu megnyitásáért már fizetni kell az ügyintézők egy részénél a saját célra készített ügyfélkapu került regisztrálásra, azon egyszerű oknál fogva, mert sokan a Hivatali Kapu megnyitása előtt már rendelkeztek ügyfélkapuval.

A hivatali kapu egy böngészővel elérhető, internetes alkalmazás. Ahhoz, hogy a felhasználó bejelentkezhessen hivatali kapujába, először be kell jelentkeznie bejelentkezési nevével és jelszavával az Ügyfélkapuba (www.magyarorszag.hu). Miután bejelentkezett az Ügyfélkapuba, be kell jelentkeznie a hivatali kapuba is.

4. ÁBRA

¹⁴ https://segitseg.magyarorszag.hu/segitseg/hkp/mi_a_hivatali_kapu.html

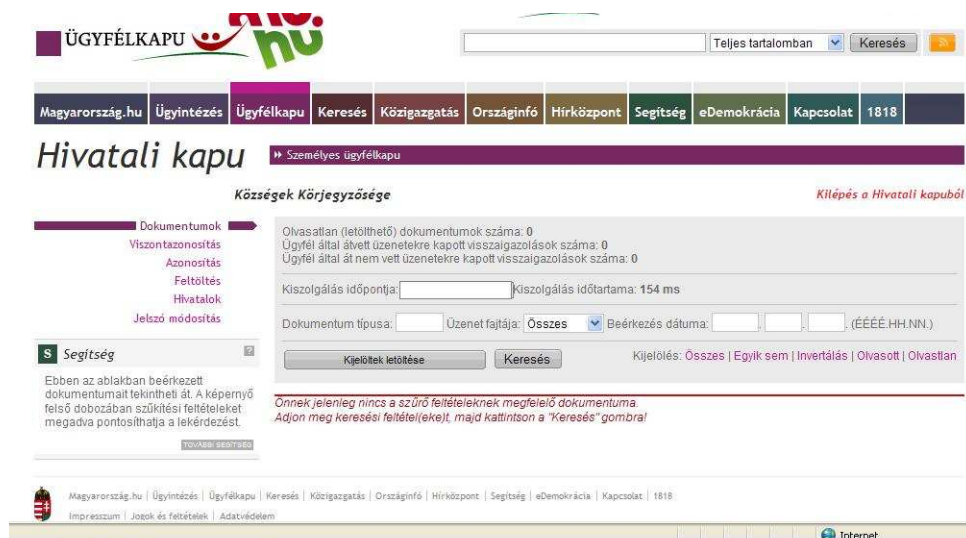
Az ügykezelő felhasználónak meg kell adni hivatala azonosítóját (Hivatal rövid neve) és az ehhez tartozó jelszót.

5. ÁBRA

A hivatal rövid neve a hivatal egyedi azonosítója (rövid neve), melynek meghatározására a hivatal központi rendszerhez történő csatlakozásakor kerül sor.

A hivatali jelszó a hivatali ügykezelőhöz tartozó jelszó. A mezők kitöltését követően az alkalmazás ellenőrzi, hogy az ügyfélkapuba bejelentkezett ügyfél részére a megadott hivatal esetében az ügykezelői jogkör engedélyezett-e.¹⁵

6. ÁBRA

Esetünkben hiba csúszott a rendszerbe: a megadott elérési kódokkal sehogy sem sikerült belépni a kapun. Új eljárás keretében valamennyi megadott e-mail címhez

¹⁵ https://segitseg.magyarorszag.hu/segitseg/hkp/ol_talalhato_a_hivatali_kapu.html

hozzáigazították a mail tagot, de úgy sem működött a rendszer. Mígnem kiderült, hogy a hivatal rövid neve ismeretlen okból kétszer is regisztrálásra került. A probléma megoldódott, s az ügyfelekre nézve hátrányos következményekkel sem járt. Nem is járhatott, hisz a megnyitás óta eltelt időszakban mindössze csak az adóhatóság kommunikált hivatalunkkal ezen a csatornán, s talán csak az Állami Számvevőszéknek küldtünk adatokat. A forgalom alapján is és a használat körülményessége miatt is látható, nem teljesen kiforrott rendszerrel van dolgunk.

Annak oka, hogy a rendszert a legkisebb településen is használni kénytelenek, nem más, mint hogy a Ket. által meghatározott államigazgatási intézmények a termőföldre vonatkozó elővásárlási és előhaszonbérleti jog gyakorlásának részletes szabályairól szóló 16/2002. (II. 18.) Korm. rendelet szerint a Központi Elektronikus Szolgáltató Rendszeren keresztül tehetnek eleget közzétételi kötelezettségüknek. E helyütt kell megjegyezni, hogy Nemzeti Fejlesztési Minisztérium által jegyzett Digitális Megújulás Cselekvési Terv 2010-2014 szerint is több mint 4 millió honfitársunk ma még legfeljebb közvetve élvezheti a digitális ökoszisztéma előnyeit.¹⁶ Egy másik tanulmány szerint a 16-74 éveseknek csupán 42 százaléka használja az e-kormányzati szolgáltatásokat.¹⁷

5.4. BEDSZ

A titokzatos elnevezésű BEDSZ, a Biztonságos Elektronikus Dokumentumtovábbító Szolgáltatást jelenti az elektronikus közszolgáltatásról és annak igénybevételéről szóló 225/2009. (X. 14.) Korm. rendelet szerint.

A BEDSZ a központi rendszer azon szolgáltatása, amely lehetővé teszi a csatlakozott szervezetek és az ügyfelek egymás közötti kétirányú hiteles dokumentumalapú kommunikációját. A BEDSZ fogadja és elektronikus úton a címzett szervezet postafiókjába továbbítja a felhasználó által az elektronikus űrlapok fogadására feljogosított szervezetekhez intézett elektronikus dokumentumokat, fogadja és a címzett felhasználóhoz továbbítja az elektronikus közszolgáltatást nyújtó szervezet fenti dokumentumok összefüggésében küldött válaszait, továbbá mindkét

¹⁶ Digitális Megújulás Cselekvési Terv 2010-2014 - Nemzeti Fejlesztési Minisztérium 9. o.

¹⁷ Computerworld XLII. évfolyam 14. szám 22. o.

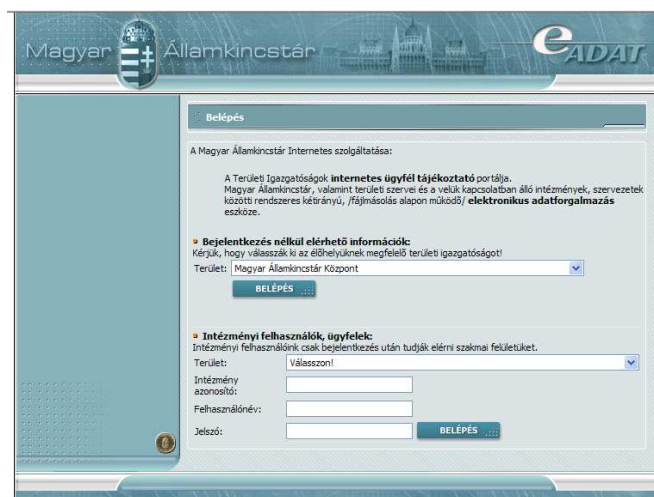
irányban megfelelő bizonyító erővel dokumentálja a küldés tényét, időpontját, a küldő és címzett személyét, és lehetővé teszi a küldött dokumentum azonosítását.

A BEDSZ az ügyfélkapun keresztül csak az általános nyomtatványtervezővel és általános nyomtatványkitöltővel készített, vagy annak megfelelő formátumú és a központi rendszerben előzetesen regisztrált elektronikus űrlapot fogadja. A BEDSZ a természetes személyek számára az ügyfélkapun keresztül, a szervezetek számára pedig a hivatali kapun keresztül érhető el. A hivatali kapuval rendelkező csatlakozott szervezet az elektronikus űrlapokat és az azokhoz csatolt egyéb elektronikus dokumentumokat a BEDSZ útján, hivatali postafiókján keresztül fogadja. A BEDSZ elvégzi a benyújtott elektronikus küldemény sérülésmentességének, valamint formai követelményeknek való megfelelőségének ellenőrzését. Biztonsági kockázat vagy az átvitel hiányosságának észlelése esetén a rendszer megtagadja az elektronikus küldemény befogadását, és a megtagadás tényéről - annak okának feltüntetése mellett - a felhasználót tájékoztatja.

A BEDSZ igénybevételével a benyújtott elektronikus küldeményre a befogadás során azonnal érkeztető szám és időbélyegző kerül. Az érkeztető szám lehetővé teszi az egyértelmű azonosítást, az időbélyegző pedig az elektronikus küldeményre és a benyújtás körülményeire jellemző egyedi lenyomatként tanúsítja az elektronikus küldemény beérkezésének megtörténtét, a beérkezés időpontját és biztosítja az elektronikus küldemény változatlanlansága utólagos ellenőrzésének lehetőségét.

5.5. EADAT

A Magyar Államkincstárnál, mivel nagyon sok önkormányzattal és intézménnyel áll kapcsolatban és ezen intézményeknek nagyon gyakran továbbít adatot, szükség mutatkozott az adatok küldésére és fogadására is alkalmas rendszer kidolgozására, kiváltva - nagyon helyesen - azt a gyakorlatot, amely szerint az adatok floppy lemezekben borítékba csomagolva postai úton közlekedtek. Könnyen belátható, hogy önkormányzatoként, intézményeként a lemezek előállítása nagyon nagy munkát jelent, költséges, és a lemezek sérülékenyek. Az Államkincstárban 2005-ben megkezdték az internetes adattovábbítás egységes rendszerének kiépítését. A rendszer az eAdat nevet kapta és a <https://eadat.allamkincstar.gov.hu> címen érhető el.

7. ÁBRA

Az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy a rendszer bevezetésével az Államkincstárnál megtakarított munkaidő, valamint a megtakarított nyomtatási költség „átalakult”, s a helyi hivataloknál nőtt meg a munkateher, s drasztikusan megemelkedett a nyomtatásra fordított kiadás. Elvárás lett az internetes rendszerbe a belépés legalább naponta egyszer, de ajánlottan többször is. Az üzenetek menüpont alatt például a napi feladatokkal, üzemeltetéssel kapcsolatos üzenetek gyors továbbítása végezhető el téma szerinti elkülönítéssel. Kezdetben csak hivatali, körjegyzőségi szintű belépési kódokat bocsátottak rendelkezésünkre, majd később minden önkormányzat saját azonosítókat kapott. Így az ügyintézőknek nem csak a Körjegyzőség, de külön-külön önkormányzatonkénti belépéssel is foglalatzkodni kell. Az adó és pénzügy területén meglévő szoftverek frissítése is az eAdat rendszer használatával történik a következő, elavult módon: „Azt tanácsoljuk, hogy mentést semmiképp ne floppy lemezre végezze, akkor sem, ha a letöltött állományokat más gépen kell felhasználni. Mindig diszkre mentse, majd a letöltés befejezése után mentse floppy lemezre, pendrive-ra, vagy más hordozható médiára és úgy vigye át a másik gépre.”¹⁸

A duplikációban - elektronikusan és papír alapon is - leginkább élen járó szervezet az Államkincstár, talán pont a pénzügyi szigor vagy épp a digitális közbizalom hiánya miatt. Duplikáció természetesen itt is megvan: a rendszer tartalmazza a kincstár alkalmazottainak elérhetőségét is, akik nevére kattintva közvetlenül lehet e-mailt küldeni, s elvárják, hogy legalább az intézménynél adjunk meg egy e-mail

¹⁸ Magyar Államkincstár Internetes adattovábbítás egységes rendszere - Intézményi felhasználók - Felhasználói dokumentáció - 2006. november 10.

címet, hogy a fontos felhívó üzeneteket e-mailben is el tudják küldeni. A digitális rendszerek is csak akkor figyelmeztetnek, ha erre valaki beprogramozza őket.

Sajnálatos módon, más önkormányzatokhoz hasonlóan, maradtunk már hoppon, egy egyébként nem jogvesztő határidővel kapcsolatban a digitális jelzés elmaradása miatt. A pénzügyi igényléseknél az idei évtől bevezetett jogvesztő határidők miatt ezen figyelmeztető jelzések különösen jelentősek és felelősségteljesek kell legyenek.

A rendszert az eltelt öt év alatt a pénzügyi ügyintézők megszokták és napi szinten használják, számomra viszont zavaró és pazarló, ha a rendszerből kinyomtatott irat másnap hagyományos iratként megérkezik.

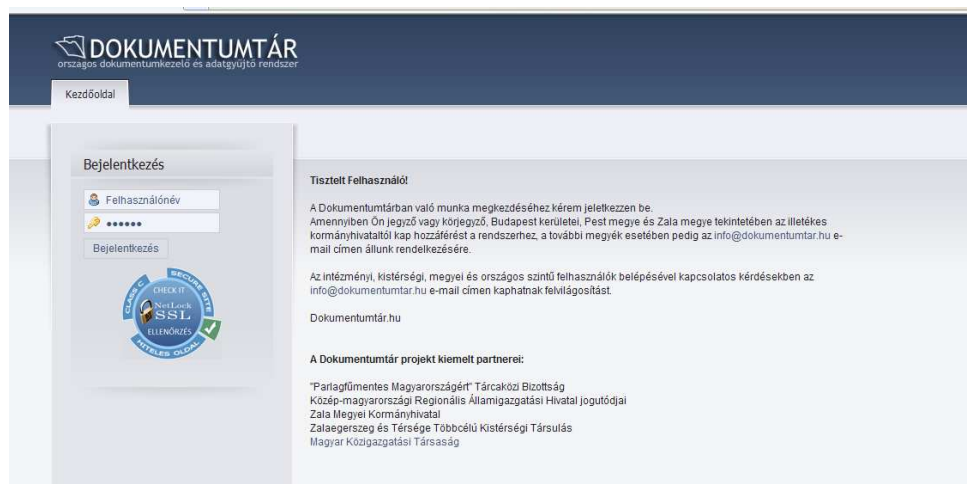
5.6. DOKUMENTUMTÁR

A Dokumentumtár szolgáltatást 2008-tól ismerték meg az önkormányzati köztisztviselők, amikor a „Parlagfű-mentes Magyarországért” Tárcaközi Bizottság számára az adatgyűjtő modult felhasználva az egész országot érintően történt a belterületi ingatlanok vonatkozásában a jegyzői intézkedések adatainak összegyűjtése. Érdekes módon a parlagfüves adatok 2010-ben már senkinek sem hiányoztak, előtte években viszont heti, kétheti rendszerességgel történt a jelentés. (Az össze-vissza hatáskör telepítés jó példája a parlagfű elleni küzdelem. Belterületen a jegyző, külterületen az MgSZH a címzett, de szerepet kap a Földhivatal, az ÁNTSZ, bár e három szervezetet összefoglalóan Kormányhivatal néven is aposztrofálhatjuk, és az Ügyészség.)

A Dokumentumtár - eltérően az Ügyfélkaputól -, nem egyedi ügyekben keletkezett és nem természetes, hanem jogi személyeknek szóló iratok kezelésére, tárolására, továbbítására szolgál. A Dokumentumtár rendszer adatgyűjtő modulja a Kormányhivatal ügyintézői számára lehetővé teszi azt, hogy nagy mennyiségű adatot gyorsan, pontosan és azonnal feldolgozható, értelmezhető formában gyűjtsön be a jegyzőktől.

Az internetes dokumentumkezelő rendszer elsődleges célja a költség- és időhatékony kommunikáció megvalósítása. A jegyzők informatikai felkészítésére

nem volt szükség, hiszen a rendszer használatához csupán egy böngészőprogram szükséges, a belépést követően használata nagyon egyszerű, azaz a jegyzőknek csak le kell tölteniük a publikált dokumentumokat, táblázatokat.

8. ÁBRA

A Dokumentumtár segítségével nemcsak a posta, nyomtatás és papírköltségét, hanem az összesítés és ellenőrzés költségeit is sikerült megtakarítani. A rendszer adatgyűjtő moduljával hivatali, illetőleg települési szintű adatgyűjtések is indíthatóak. Előbbi esetben a jegyző egy adatgyűjtő ívet kap és tölt ki, míg a települési szintű felmérés esetében a körjegyző valamennyi „hozzá tartozó” település tekintetében megkapja az adatgyűjtő ívet.

A Dokumentumtár képes - akár kistérségi szintű bontásban is - az adatok azonnali, egyszerű grafikus formában történő ábrázolására, amely a közvetlen elemzést nagyban megkönnyíti az adatgyűjtés generálójá számára.¹⁹

A rendszert napi szinten használja több Kormányhivatal, Többcélú Kistérségi Társulás, Budapest kerületei, Pest és Zala megye önkormányzatai, de e rendszeren keresztül került meghirdetésre a VIII. KÖZIGAZGATÁSI SZAKMAI IFJÚSÁGI NAPOK pályázati és részvételi felhívása és az elektronikus jelentkezés, azzal a szépséghibával, hogy az elektronikus jelentkezést követő visszaigazoló e-mailben kapott jelentkezési lap - aláírás után - postai úton vagy faxon történő megküldése is szükséges.

¹⁹ <http://www4.dokumentumtar.hu> alapján, Jegyző és Közigazgatás 2009/4. 10-11. o.

2004-2005-ben nagy változás következett be az akkor 110 éves állami anyakönyvezés történetében. Megkezdődött a számítógéppel támogatott anyakönyvi ügyintézés korszaka, méghozzá egységes szempontok szerint, valamennyi településre azonos módon. Az ASZA rendszer lépcsőzetes bevezetésének egyik fázisaként az anyakönyvvezető a levelezőrendszert és a fórum alkalmazást kezdhették el használni. Az anyakönyvvezetői elektronikus levelezőrendszer célja volt a szakmai információk, állásfoglalások minél hatékonyabb és gyorsabb elterjesztése, az anyakönyvvezetők szakmai közösségének további erősítése. Az ASZA levelezőrendszer egy olyan zárt elektronikus levelezőrendszer, amelyben kizárólag a rendszer felhasználói, értelemszerűen az anyakönyvvezetők, illetve a felügyeleti/irányítási szintű szervek vesznek részt. Technikailag a levelezőrendszerből a külvilág számára (pl. ingyenes freemail címre) nem lehet levelet küldeni és onnan nem lehet levelet fogadni. Minden település anyakönyvvezetője ékezetlenített `telepueelesneev@mail.asza.ahiv.hu` szerkezetű levélcímet kapott. A körjegyzőséghez tartozó, de nem székhely települések esetében is legenerálásra kerültek a címek, de azok a székhely település levelesládájába érkeznek.²⁰

Az anyakönyves rendszer esetén máig is a gépekkel kapcsolatban merül fel a legtöbb probléma. Modemes, biztonságos, viszont nagyon lassú mobilhálózati adatkapcsolat biztosítja a központi szerver elérését. A tavalyi évben lecserélt eszközpark Linux operációs rendszerrel működik, s valamivel gyorsabb interneteléréssel.

Kistelepüléseken az anyakönyvvezetői feladatokat osztott munkakörben látják el az anyakönyvezéshez megfelelő végzettséggel rendelkező ügyintézők, azaz e tevékenységük mellett munkaidejük jelentősebb részét igazgatási vagy pénzügyi feladatokkal töltik. Sajnos anyakönyvi tevékenységüket leginkább a halotti anyakönyvezés teszi ki, s néhány esküvőt is figyelembe vehetünk. Anyakönyvi kivonatok kiállítása viszont folyamatos tevékenységnek mondható. Ennél a levelezőrendszerénél is elvárás, hogy napi szinten kerüljenek megtekintésre levelek.

²⁰ Tájékoztató az új ASZA rendszer elektronikus levelezés és fórum rendszereinek lehetőségeiről - IDOM 2000 - 2004. 06. 23.

Lemértük: a gép bekapcsolása, anyakönyvi kártyával, PIN kóddal felépített kapcsolat létrehozása és annak megtekintése, hogy ma sem érkezett semmilyen küldemény 7 percet vesz igénybe, úgy, hogy folyamatosan a gép mellett kell lenni...

5.8. VÁLASZTÁSI RENDSZER (VÜR)

Az anyakönyvi infrastruktúrára épül a népszavazások, országgyűlési, önkormányzati választások lebonyolítására szolgáló szoftver, amely természetesen saját levelező rendszerrel bír. A Választási Ügyviteli Rendszer (VÜR) Oracle és Java technológiákon, felhasználói oldalon Internet Explorer böngészőben működő rendszer, amely a választási szervek egymás közti kommunikációját és az információ közvetítését hivatott biztosítani, támogatni. A VÜR szintén zárt hálózatban működő rendszer. A rendszerbe való belépés mivel mással, mint egy sokadik felhasználónév és jelszó megadásával lehetséges.

A VÜR levelezés funkciója a választási irodák tagjai számára biztosít kommunikációs felületet. Minden felhasználói névhez tartozik egy dedikált levélcím és postafiók. A levelezőrendszer felépítése lényegében mindent tud, amit e tárgykörben egy programnak tudnia kell. Levelet lehet fogadni és küldeni, létezik névjegyzék, melléklet csatolási funkció, sőt azt is meg lehet vele nézni, hogy az általunk elküldött levél címzettjei közül ki, és mikor olvasta azt el.

A VÜR rendszer fórum funkciót is tartalmaz, ami előtt a Választási Iroda tagjai a szavazást követő nap első óráiban már alig várták a felettes választási iroda által a feladat befejeződéséről szóló értesítést.

Választások esetén a Választási Irodán lévőknek több kommunikációs csatornát is figyelniük kell. Egyrészt telefonon tartják a kapcsolatot a szavazatszámláló bizottságok mellett működő jegyzőkönyvvezetőkkel, figyelik a telefaxot, figyelik a VÜR rendszer levelezési részét, figyelik a VÜR rendszer fórumát, figyelik a hagyományos e-mailt, mert a TVI, OEVI irányából ezen a csatornán keresztül is várható információ. A 2010-es országgyűlési választásokon az igazolással szavazó sorbanálló tömegek miatt pedig figyelni kellett volna az Országos Választási

Bizottság előben közvetített ülését is, miközben a szavazóhelyiségekből a Helyi Választási Irodába egyidőben megérkező Bizottságoktól át kellett venni a beszállított urnákat...

5.9. HITELES HIBRID KÜLDEMÉNYTOVÁBBÍTÁSI RENDSZER

A Digitális Megújulás Cselekvési Terv 2010-2014 című dokumentumban feltűnik a hibrid levél elnevezés.

Erről egyelőre még nem sok információt lehet erről tudni. Egy 2000-ben született cikkben már szerepel a „hibrid levél” fogalom: „Új terméket fejlesztett ki a posta - az úgynevezett hibrid levelet - az Elektronikus Posta Központ létrehozásával, amely az elektronikus úton feladott leveleket kiváló minőségben, papír alapon állítja elő, és a kézbesítés a postai hálózaton történik.”

A Hiteles hibrid küldeménytovábbítási rendszer kialakítására vonatkozó program célja, hogy mind a közigazgatás, mind a társadalom egyéb területei érdemben használhassák az informatika, az információs társadalom előnyeit. Az i:2.17 Akció intézkedési elemei: alapozás, elektronikus formájú dokumentum hiteles papír formára hozása, papírformájú dokumentum hiteles elektronikus formára hozása (hiteles inverz hibrid küldeménytovábbítás), elektronikus formájú dokumentum hiteles elektronikus kézbesítése, archiválás. Az intézkedés javasolt felelőse a Magyar Posta.²¹

A fejlesztéssel remélhetőleg nem egy sokadik újabb rendszer jön létre, hanem változást hoz a Hivatali Kapus rendszer használatát, elterjedtségét illetően.

5.10. EGYÉB RENDSZEREK

Az előzőekben a legjellemzőbb, meglehetősen heterogén rendszerek használatáról volt szó, amelyből jól kivehető az egész kormányzati informatikára jellemző

²¹ Digitális Megújulás Cselekvési Terv 2010- 2014 - Nemzeti Fejlesztési Minisztérium 35. o

megállapítás, miszerint, hogy „a szervezetek a magasabb szintű rendező- és keretelveket figyelmen kívül hagyva, saját fejlesztési irányokat követtek, ami szakmailag nem indokolható mértékben eltérő architektúrákat, fejlesztői és működési környezeteket, interfészek használatát, decentralizált kormányzati informatikát, egyben szigetszerű hálózatot és alkalmazásfejlesztést eredményezett.”²²

Egyet lehet érteni azzal a megállapítással is, hogy „Az informatikai támogató környezet kialakításánál jellemző gyakorlat, hogy a már megszokott, de általában nem hatékony közigazgatási folyamatinformatikai leképezése jelenik meg, ami csak azt segíti elő, hogy a munkát megkönnyíteni hivatott számítástechnika segítségével a régi, nem korszerű folyamat konzerválása történik meg”²³

A fentiek mellett számos olyan rendszert lehetne felsorolni, amelyek jó vagy rossz kommunikációs megoldásait napi szinten vagyunk kénytelenek jobbra elszenvedni, mint élvezni. Aggódunk az adatbiztonságért, miközben a Törvényességi Ellenőrző Rendszer (TERKA) „segítségével” hagyományos e-mailen, zárt ülési jegyzőkönyveket továbbítunk? A banki rendszerekbe, a pályázatkezelő rendszerekbe, az ebr rendszerbe, a különféle elektronikus nyilvántartásokba való belépéshez szükséges felhasználói nevek, jelszavak több oldalon keresztül sorakoznak az ügyintézői noteszekben, netán a monitorok mások által is jól látható helyein. Ugyanakkor meg kell említeni, hogy a hagyatéki ügyintézéshez a településekre nem olcsón ráerőltetett földhivatali adatbázist tartalmazó TakarNet-rendszerbe digitális igazolvánnyal való egyszerű belépés példaértékű lehet. Sajnos, ami a belépés után következik, már nem annyira. (A TakarNet egy zárt számítógépes hálózat, amely korlátozott és szigorúan ellenőrzött hozzáférést biztosít a külső felhasználók számára. A külső felhasználók kizárólag védett átjárókon keresztül érhetik el a hálózat számukra engedélyezett szolgáltatásait. A biztonságos üzenetforgalmat többszintű titkosítási rendszer segíti, sor kerül pl. az üzenetek tartalmának titkosítására, digitális kulcsok, felhasználó azonosítók, jelszavak stb. használatára. A rendszer rögzíti és pontosan azonosítani tudja a kérelmet benyújtó felhasználót, a lekérdezés időpontját és tárgyát.)²⁴

²² Digitális Megújulás Cselekvési Terv 2010- 2014 - Nemzeti Fejlesztési Minisztérium 26. o

²³ Digitális Megújulás Cselekvési Terv 2010- 2014 - Nemzeti Fejlesztési Minisztérium 26. o.

²⁴ http://www.foldhivatal.hu/index.php?option=com_content&task=view&id=15&Itemid=19

Ma már a közigazgatási rendszerek jelentős része az internetet használja, s ez hivatalunk esetén az átlag (3,5 Mbps) fölötti 4 Mbps sávszélesség szűkülésében markánsan észrevehető. Az előrejelzések szerint 2014-re az internetes forgalom négyszer akkora lesz, mint ma, így jogos az az elvárás, hogy a távközlési infrastruktúra minden szintjén olyan áteresztőképességű szélessávú hálózatokra van szükség, amelyek mindenki számára, mindenhol biztosítják a zavartalan, minőségi és biztonságos adatforgalmat.²⁵

²⁵ Digitális Megújulás Cselekvési Terv 2010-2014 - Nemzeti Fejlesztési Minisztérium

6. A BEJÖVŐ POSTA KEZELÉSE

„A jó iratkezelés elősegíti az ügyintéző munkáját, viszont a rossz iratkezelés hátráltatja a dolgozók ügyeinek gyors elintézését, ezért az iktatást, az iratok nyilvántartását nem szabad lebecsülni. (...) Az érkezett postát a végrehajtó bizottság elnöke bontja. (...) Az ügyintéző nevét az ügybeosztás, illetőleg a kijelölés alapján a végrehajtó bizottság titkára jegyzi az ügydarabra, egyúttal az ügy intézésére való utasítást is ad. (...) A posta átnézése után az iratok az iktatóhoz kerülnek. (...) Szóban előadott kérelmet jegyzőkönyvbe kell venni. A távbeszélőn adott rendelkezés az írásbeli rendelkezést pótolja, ezért az arról készített feljegyzést is iktatni kell.”²⁶

Az 1955-ös rendelkezésnek alapjai máig érvényesek. A tisztségviselői titulusok megváltozása mellett napjainkra a legnagyobb változás, hogy az önkormányzat (polgármesteri hivatal/körjegyzőség) címére vagy annak munkatársai nevére nem csak postai úton, személyesen, hanem hivatali kézbesítéssel, futárszolgálatlaltal, informatikai-telekommunikációs eszközzel is érkeznek küldemények.

Az iratkezelési tevékenység azon funkcionális feladatok közé tartozik, amelynek szakszerű ellátása nélkül az adott szervezet hatékony működése nem garantálható.

Napjainkban minden település - levéltári véleményezéssel és Kormányhivatali jóváhagyással - önállóan szabályozhatja iratkezelését. Az elektronikus iratkezelés nem egységes az országban. A tanúsított iratkezelési szoftverek alkalmazásának térnyerése jelentős. Sajnos ez a hajó már elment, de nem lett volna jobb, ha az egységesség jegyében minden önkormányzat, közigazgatási szervezet ugyanolyan rendszert használ? Körjegyzőségünkön, felismerve, hogy az informatikai fejlődéssel egyre inkább nélkülözhetetlenné válik az elektronikus iratkezelési programok használata, kistérségi támogatással 2008-ban vezettük be az elektronikus iktatást. Jelenleg a beérkezett elektronikus leveleket kinyomtatjuk és élve az iratkezelő szoftver által nyújtott lehetőséggel a beérkezett iratokat beszkenneljük a rendszerbe. Ez persze pocskolásnak tűnik, hiszen minek az eleve elektronikus formában létező dokumentumokat újra digitalizálni? Ma még sajnos ott tartunk, hogy a szétaprózott, elszigetelt rendszerekből származó anyagok a nyomtatókban landolnak, hogy aztán

²⁶ Államigazgatási Útmutató a községi tanácsok végrehajtó bizottságai részére. Kiadja a Közalkalmazottak Szakszervezete, 1955. 508-509. oldal

érkeztető bélyegzővel, szignálással, iktatópecséttel feldíszítve ismét gépre kerüljenek. A számítógépes iktatás egyik nagy előnye lehet a későbbiek folyamán a gyors előkereshetőség²⁷, másrészt az ügyiratforgalmi-statisztika könnyű elkészítése. Hátrány viszont a digitálisan tárolt tartalom sérülékenysége. Hosszútávon megmaradnak-e az adataink? A különféle adattároló eszközök floppyk, cd-k, dvd-k élettartama tekintetében egy vizsgálaton elég lesújtó eredmény született. A levéltári kezelés tekintetében pedig problémaként jelentkezik, hogy a korunknak megfelelő infrastruktúrát évtizedek múlva is produkálni kell: személyi számítógép, operációs rendszer, az adatok kinyerésére alkalmas szoftver, nyomtató. Kis túlzással a levéltárba beküldött anyaghoz a számítógépet is mellékelni kell. Ahogy ma már nehezen lehet találni 1,2-es floppy meghajtót, úgy évek, évtizedek múlva a cd, dvd, blue-ray lemezek is ódivatúak lehetnek. Meglátásom szerint viszont a papír, korlátokkal ugyan, de bizonyítottan időtálló.²⁸ A papírmentes iroda utópia, mégpedig azon egyszerű oknál fogva mert a monitort nem olvasásra, hanem tévénézésre találták ki. Arra viszont ügyelni kell, hogy a papírra vetett információ meg is maradjon: gondoljunk csak a hőpapíros telefaxokra, ahonnan 5 év alatt eltűnik az írás. Az anyakönyvezetők erre is felkészültek, hiszen speciális antracitos tollat használnak, talán felesleges elővigyázatosságból. E sorok írójának volt alkalma kezében tartani Magyarország két legrégebbi egyházi anyakönyvét, Sopron szabad királyi város Gyülekezetbeli Augusztai vallástételű evangyélikusainak születési matriculáját 1624-ből, valamint a kőszegi római katolikus egyház 1633-tól 1654-ig vezetett, keresztelési, esketési és halálozási adatokat egyaránt tartalmazó matriculáját. A régi, tintával írt szövegek tökéletesen olvashatók voltak. Vajon a digitális korszak elektronikus dokumentumai megélik ennyi időt, s ha igen, a rajtuk

²⁷ A közigazgatásban régóta dolgozók számára talán nem ismeretlen az a tanmese, amely az egyén szerepének jelentőségét bizonyítja az iktatás folyamatában. A történet szerint Nyíregyházán több ház leég, jelentős kár keletkezik. Amikor megtörténik a kárfelmérés valaki felveti, hogy 32 évvel korábban is volt egy hasonlóan jelentős tűz a városban és jó lenne tudni, hogy melyik okozott nagyobb kárt. Tekintettel arra, hogy pontosan tudták a korábbi tűzvész időpontját, ezért elővették az akkori iktatókönyvet és megpróbálták megtalálni a vonatkozó aktát. Keresték a T betűnél (tűz, tűzvész), a K betűnél (kár, károkozás), az E betűnél (elemi kár, elemi csapás), NY betűnél (Nyíregyházán), de sehol nem akadtak az ügyiratra. Ekkor valaki felvetette, hogy él még Pista bácsi, aki annak idején iktatott. Felkeresték az öreget, hogy ugyan mondja már meg, hogy melyik betűnél iktatta a nyíregyházi elemi csapásként jelentkező tűzvészt. Pista bácsi emlékezett az esetre és kis gondolkodás után közölte, hogy a B betűnél található az akta, hiszen BORZASZTÓAN nagy tűzvész volt akkor. No, ezért borzasztóan fontos a közszolgá sz szerepe a rendszerben. *Ügyiratkezelői kézikönyv a közfeladatot ellátó szervek részére - könyvbemutató - info@ugyiratkezeles.hu - dr. Zongor Gábor*

²⁸ Az Arab News tudósítása szerint egy indiai egyetemi hallgató olyan speciális adattárolási technológiát fejlesztett ki, amelynek révén elméletileg akár 450 GB adat is elfér egy pontosan meg nem határozott méretű papíron. A „Rainbow (szivárvány)” technológiának keresztelt hihetetlen eljárás teljes mértékben szakít az informatikában jó 50 éve bevett bináris platformmal. Ez abban nyilvánul meg, hogy a papírlapokon a régi lyukkártyáktól eltérően nem nullák és egyesek (lyukak és teli részek), hanem geometriai ábrák, illetve különféle színek hordozzák az információt. A papírt egy egyszerű szkennelbe helyezve a telepített Rainbow szoftver alakítja át bináris információvá a rajta lévő adatokat, amelyek a digitális adathordozókhoz hasonlóan tetszőleges tartalmakat hordozhatnak. <http://hirek.prim.hu/cikk/56055/>

tárolt adattartalom kinyerhető lesz? Nem kell tűzvész, földrengés, árvíz. Elég egy vírus, egy nem várt áramszünet, s adataink máris a semmibe vesznek. Talán kevesen tudják, de a levelezésre általánosan használt Outlook Express program kapacitása adatbázis fájlként 2 GB. Ennek elérése közelében leveleink mindenféle jelzés nélkül semmivé lesznek. Érdemes vigyázni a program 50. bezárásához kapcsolódó tömörítéssel is, mert ekkor is lehet adatvesztéssel számolni. Természetesen léteznek biztonsági megoldások, adatmentési lehetőségek a kockázatok minimálisra csökkentése érdekében, s Körjegyzőségünk is igénybe vesz ilyen rendszert, viszont ez tovább növeli az elektronikus rendszerek működtetésének költségeit.

Az e-mailek kapcsán említést kell tenni arról a sajnálatos körülményről, hogy a kinyomtatott dokumentumok nagy része felesleges információ. A fentebb említett Kormányhivatali levél címzetti köre másfél oldallal, a levél végén automatikusan elhelyezett magyar és angol nyelvű tájékoztató rész²⁹ további fél oldallal növeli a terjedelmet. Praktikusabb megoldásnak tűnik, ha a küldendő iratot szkennelt csatolt dokumentumként juttatják el a címzettnek.

²⁹ Ezen üzenet és annak bármely csatolt anyaga bizalmas, jogi védelem alatt áll, a nyilvános közléstől védett. Az üzenetet kizárólag a címzett, illetve az általa meghatalmazottak használhatják fel. Ha Ön nem az üzenet címzettje, úgy kérjük, hogy telefonon, vagy e-mail-ben értesítse erről az üzenet küldőjét és törölje az üzenetet, valamint annak összes csatolt mellékletét a rendszeréből. Ha Ön nem az üzenet címzettje, abban az esetben tilos az üzenetet vagy annak bármely csatolt mellékletét lemásolnia, elmentenie, az üzenet tartalmát bárkivel közölnie vagy azzal visszaélnie.

This message and any attachment are confidential and are legally privileged. It is intended solely for the use of the individual or entity to whom it is addressed and others authorised to receive it. If you are not the intended recipient, please telephone or email the sender and delete this message and any attachment from your system. Please note that any dissemination, distribution, copying or use of or reliance upon the information contained in and transmitted with this e-mail by or to anyone other than the recipient designated above by the sender is unauthorised and strictly prohibited.

2011. január 3-tól az ország 29 pontján a létrejövő Kormányhivatalok mellett megnyíltak az ún. Kormányablakok, ahol az állampolgárok egyszerűen tudnak ügyet intézni. Az integrált ügyfélszolgálatok jelenleg 30 ügykörrel működnek, s kétségtelenül pozitívumuk, hogy reggel 8-tól este 20 óráig elérhetők. Legnépszerűbb szolgáltatásait eltekintve (családi pótlék igénylés, anyasági támogatás, Gyes/Gyed igénylés) a Kormányablak jelenleg olybá tűnik, mint a Magyar Államkincstár megyei jogú városban működő kirendeltsége. A kistélepkülésen élő lakosság számára nem jelent áttörést, hiszen hangsúlyozottan jelenlegi formájában, ez a falubelinek nem egy ablak, hanem négy: buszablak, vonatablak, helyi járatos buszablak és végül a kormányablak. „Vidék”-ről ügyet intézni a megyeszékhelyen csöppet sem leányálom a mai közlekedési lehetőségekkel. Hogy a Kormányablak „a közigazgatás történelmi léptékű átalakításában kulcsfontosságú szereplő” lesz-e, elválik. Minden bizonnyal a járási kormányablakok megvalósításával, az ügykörök növelésével nagy lépés tehető ez irányba és 2013 végére sikerül megteremteni azt az ügyfélbarát közigazgatást, amely évtizedek óta jogos igény az állampolgárok részéről. Mindenesetre az ügyfelekhez legközelebb továbbra is a jegyző és apparátusa van. Talán vannak annyira felkészültek és megbízhatók, hogy meg tudjanak nyitni egy ügyfélkaput, vagy segítsenek kitölteni egy családtámogatási igényt és még számos más feladatot, melyet napjainkban is ellátnak. A helyi szolgáltató közigazgatáshoz az is kell, hogy a fölösleges adminisztratív teendők, bürokratikus eljárások egyszerűsödjének, melynek bármely kicsiny szelete az elektronikus levelezés, teendő annál több vele.

8. A KORSZERŰSÍTÉS LEHETSÉGES IRÁNYA

Az ügyfelekkel való személyes kapcsolattartásra alkalmas hivatali szervezet 2013 végére kialakul. A személyes jelenlétet nem igénylő ügyek esetében (bár tudjuk, hogy utazni jó, de utazzon az információ) tovább kell folytatni az e-közigazgatás kiépítését, központilag támogatva az önkormányzatokat a helyi ügyek elektronikus úton történő intézését lehetővé tevő rendszerek megvalósításával. Egy-egy kis önkormányzat, minimális létszámú, informatikai téren szakképzetlen apparátussal nem lesz képes a digitális társadalom kihívásaira válaszolni. Szakítani kell az elszigetelten működő rendszerek önkormányzatokra erőltetésével. Jól működő, végletekig leegyszerűsített, hiteles, archiválható levelezőrendszer és ezzel párhuzamos dokumentumkezelő rendszer megteremtése kell legyen a cél. A Digitális Megújulás Cselekvési Terv 2010-2014 célja közt is olvasható a papír alapú levelezés szerepének csökkentése. Ennek érdekében szükséges az elektronikus aláírás mind szélesebb körben történő elterjesztése. Megfontolásra érdemesnek javaslom, hogy minden település rendelkezzen a jegyzőjéhez telepített településnév@magyarország.hu minősített biztonságú elektronikus aláírással.³⁰

A szigetszerűen működő, adattovábbító rendszereket integrálni szükséges. A hivatalok számára még szélesebb sávot kell biztosítani a folyamatosan növekvő adatforgalom lebonyolításához. Sajnos a több megye összefogásával kidolgozott ún. ASP pályázat támogatása megghiúsult. Fontos lenne, hogy az elképzelt közigazgatási informatikai fejlesztéseket véghezvigyék, bevonva a felhasználókat, kikérve véleményüket, elképzelésüket.

Új, kiaknázatlan lehetőségek rejlenek a mobiltechnológiában. Ma még a közigazgatási rendszereket számítógépekre fejlesztjük. A mobiltelefonok, okostelefonok elterjedése okán lehetőséget kellene biztosítani ezen eszközök közigazgatási célú bevonására is. A Központi Rendszer Helpdesk szolgálata például SMS-ben küldte meg az ügykezelői jelszavakat. Csak szándék és nyilván pénz

³⁰ Megjegyzendő, hogy az eMagyarország Pontok esetében megtörtént, hogy valamennyi eMagyarország Pontnak az eMagyarország Centrum ingyen biztosított egy darab @emagyarország.hu domain utótaggal ellátott e-mail címet. Mivel azonban az eMagyarország Centrum kisebb anyagi forrásokból lett kénytelen gazdálkodni, ezért az ingyenesen nyújtott szolgáltatások kihasználtságát - költséghatékonysági okokból - felülvizsgálták. Ez alapján megállapításra került, hogy a @emagyarország.hu email címet, mint ingyenesen nyújtott szolgáltatásunkat csak néhány eMagyarország Pont használta, ezért ezen szolgáltatást megszüntették.)

kérdése, de akár a helyi önkormányzattal kapcsolatos információkat (pl. testületi ülések, közmeghallgatás, lomtalanítás, eboltás stb. időpontja), akár helyi adó számlaegyenleget, fizetési felhívást, vagy idézést is lehetne SMS-ben kézbesíteni.

Felgyorsult világban élünk, melyhez hozzátartozik napjaink felgyorsult jogalkotása is. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint hogy a dolgozat befejezése előtt nem sokkal e-mail útján a Települési Önkormányzatok Országos Szövetségétől megkapta hivatalunk a Belügyminisztérium által összeállított, az új önkormányzati törvény koncepciójára vonatkozó munkaanyagot.

Ebben új fogalomként jelenik meg az önkormányzatok egyesített hivatala. Ami nem más, mint a meghatározott lélekszámot meg nem haladó - a tervezet szerint ez 2000 fő - települések polgármesteri hivatalainak egy közös hivatalba, az önkormányzatok egyesített hivatalába való tömörítése. Az önkormányzatok egyesített hivatala a körjegyzőségekhez hasonlóan több község önkormányzatának közös hivatala lenne. A 2000 fő lélekszámot meg nem haladó településeken *(nyilván egyéb mutatószámokat is figyelembe véve)* az önálló polgármesteri hivatal megszűnne. „A cél, hogy megtaláljuk azt az optimális szervezeti méretet *(melynek egyfajta logikai „előfutára” a mai körjegyzőség)*, ami még a közigazgatási reform által lecsökkentett feladatmennyiséggel is optimális működést tud eredményezni. *(letisztult kötelező feladatok meghatározása, vagyis csak a tényleges helyi ügyek ellátása marad helyben: településüzemeltetés - fejlesztés - rendezés, adóügyek, stb.)*”

A munkaanyagban mindössze egy, de témánk szempontjából fontos, elektronikus ügyintézés tárgykörű vonatkozást találtam:

„Azon településeken, ahol a polgármesteri hivatalok egyesítésre kerülnek, az ügyintézés a testület mellett működő *(a testület méretével arányos, párfős)* iroda közvetítésével, valamint a helyben működő informatikai hálózaton keresztül történne *(ügyintéző, aki egy zárt informatikai rendszeren keresztül tud mindent továbbítani a megfelelő helyre)*”³¹

Nyilván munkaanyagról van szó, s a részletek kidolgozása hosszabb folyamat része, így egyelőre nem világos, s ezért nehezen is véleményezhető, hogy az ügyintézés közvetítése mit takar, s mi mindent kell továbbítani a megfelelő helyre?

³¹ Az új önkormányzati törvény koncepciója - Munkaanyag 16. o.

Csak remélni lehet, hogy a „zárt informatikai rendszer” szakítani fog azzal a gyakorlattal, hogy különféle tárgykörökre különféle rendszert hoznak létre. Az egységes hivatalba integrálás során figyelemmel kell lenni arra, hogy ne csak a jelenlegi hivatalok, ügyintézők és ügyek integrálása, de a napi munkát támogató informatikai megoldások, levelezőrendszerek is ésszerűen integrálva legyenek, máskülönben könnyen belefulladhatunk a Rodostóba.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Az új önkormányzati törvény koncepciója - Munkaanyag - Belügyminisztérium
2011. május

<http://hu.wikipedia.org>

<http://abiweb.obh.hu>

<http://index.hu>

<http://www.ekozig.hu>

<http://www.ekk.gov.hu>

<http://www4.dokumentumtar.hu>

Jegyző és Közigazgatás 2009/4. 10-11. o.

Távközléskultúra - Kommunikáció és telekommunikáció. Szerk.: Buzás Ottó,
PressCon Kiadó Kft., 2001., 37. o.

Államigazgatási Útmutató a községi tanácsok végrehajtó bizottságai részére. Kiadja
a Közalkalmazottak Szakszervezete, 1955.

Információs Társadalmi Tanácsadói alapismeretek, Szerk.: dr. Nagy Janka Teodóra,
NT Nonprofit Közhasznú Kft., 2009.

Az anyakönyvi nyilvántartás fejlődése és fejlesztése - ÁF 1998 - a szerző
szakdolgozata

Digitális Megújulás Cselekvési Terv 2010-2014 - Nemzeti Fejlesztési Minisztérium

Ügyiratkezelői alapvizsga tankönyv

Tájékoztató az új ASZA rendszer elektronikus levelezés és fórum rendszereinek
lehetőségeiről -IDOM 2000

Dokumentumtár felhasználói segédlet - 2009

Magyar Államkincstár Internetes adattovábbítási rendszere - felhasználói
dokumentáció - 2006